

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАСЕЛЕННЯ ТЕРНОПОЛЯ

Суспільно-географічна характеристика населення великого міста передбачає аналіз демографічної ситуації у часовому та просторовому вираженні. Забезпечення умов розвитку народонаселення міста є пріоритетом національних інтересів. Демографічний чинник є визначальним для забезпечення стабільного та безпечного розвитку Тернополя. Проблеми оптимального демографічного розвитку міста є чинником і результатом його функціонування та діяльності.

Тернопіль – обласний центр, розміщений у західній частині України та межує на півночі з Рівненською, півдні - Чернівецькою, південному заході - Івано-Франківською, заході - Львівською, сході - Хмельницькою областями. На соціально-економічний розвиток Тернополя впливає близькість до кордону з Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Румунією. Статус Тернополя може впливати на подальшу трансформацію адміністративно-територіального устрою області за прикладом європейських країн, у яких виділяють навколо великих центрів адміністративні округи.

Зміни у функціонуванні соціально-економічної системи міста впродовж останніх років визначалося динамікою людності. За переписом 2001 р., кількість населення міста становила 227,8 тис. осіб, у 2014 р. – 217,2, 2021 р. – 224,3 тис. осіб і до 2023 року майже не зазнала змін. За незначного збільшення людності Тернополя впродовж аналізованого періоду показники природного та міграційного приросту мають тенденцією до зниження. Упродовж 2021 р. чисельність населення зменшилась на 8849 осіб. Зменшення відбулося за рахунок природного скорочення – 9566 осіб, водночас зафіксовано природний приріст – 717 осіб. Це зумовлюють такі чинники:

- зниження народжуваності та підвищення смертності населення;
- виїзд мешканців з метою працевлаштування або здобуття вищої освіти в навчальних закладах інших міст;
- добровільний виїзд в інші країни в пошуках ліпшого життя, місця праці;
- початок воєнних дій по всій території України (вимушена еміграція за кордон).

Динаміка людності міста визначає особливості статево-вікової структури населення. За гендерним підходом переважають жінки (53 %). Середній вік населення станом на 2021 р. становив 33,7 років. Середній вік чоловіків на 2,1 роки менший, ніж у жінок, що зумовлено вищою смертністю чоловічого населення у старших вікових групах. У віці молодшому за працездатний перебуває 44 тис. осіб (19,3 %), у працездатному — 154,8 тис. осіб (68,0 %), у віці старшому за працездатний — 28,7 тис. осіб (12,6 %).

Вікова структура населення Тернополя зумовлює особливості його економічної зайнятості. Рівень економічної активності населення становив: від 15 до 70 років – 59% і працездатного віку – 68%.

У 2014 р. у пенсійній системі Тернополя на 10 платників страхових внесків припадало 7 людей пенсійного віку. У 2021 році швидкість рівня старіння населення значно знизилася внаслідок зростання народжуваності, а в наступні роки процес старіння населення стрімко скоротився

Етнічний і мовний склад населення Тернополя є однорідним: станом на 2021 рік майже 99% населення становлять українці, 0,6% – росіяни, 0,4% - поляки, решта – євреї.